GÜNCEL YARGI KARARLARI IŞIĞINDA MUNZAM (AŞKIN) ZARARIN İSPATI VE TAZMİNİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

I. GİRİŞ

Munzam (aşkın) zarar, borçlunun para borcunu zamanında ifa etmemesi nedeniyle alacaklının uğradığı ve temerrüt faiziyle karşılanamayan zararı ifade etmektedir. Diğer bir deyişle munzam (aşkın) zarar, alacaklı vadesinde alacağına kavuşsaydı erişeceği malvarlığı durumu ile, temerrüt sebebiyle geç kavuştuğu alacağının malvarlığına etkisi arasındaki farktır[1].

Munzam (aşkın) zarar, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (**"TBK"**) 122. maddesinde düzenlenmiştir. Munzam zararın varlığının ve miktarının nasıl ispatlanacağı, uzun yıllardır yargı kararlarında tartışma konusu olmuştur. Özellikle paranın enflasyon karşısında değer kaybetmesinin tek başına zararın varlığını ispatlamaya yeterli olup olmadığı hususunda farklı yaklaşımlar benimsenmiştir[2].

Anayasa Mahkemesi'nin 8 Temmuz 2025 tarihli pilot kararı[3] ile Yargıtay'ın farklı dairelerince[4] 2025 ve 2026 yıllarında verdiği kararlar, söz konusu tartışmanın güncelliğini koruduğunu ve meselenin yalnızca borçlar hukuku hükümleriyle değil, mülkiyet hakkı (AY m.35) ve etkili başvuru hakkı (AY m.40 ve AİHS m.13) çerçevesinde de değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

---

[1] Keser, Y. (2020). AŞKIN ZARARIN İSPATI. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(2), 484-495. https://doi.org/10.21492/inuhfd.732612; **Munzam zararın tanımına yer verilen yargı kararlarına örnek:** Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 09.12.2021 tarihli ve 2017/2800 E., 2021/1629 K.; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 29.03.2022 tarihli ve 2021/938 E., 2022/401 K. sayılı kararı; Yargıtay 15. Hukuk Dairesi 28.11.2018 tarihli, 2018/3499 E. ve 2018/4739 K.

[2] **Munzam zararın ispatı bakımından benimsenen somut ve soyut ispat yaklaşımlarına ilişkin örnek kararlar için bkz.** AYM, ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], 21.12.2017 T., B. No: 2014/2267; AYM, Caner Şafak [GK], 08.07.2025 T., B. No: 2024/41763; Yargıtay HGK, 29.03.2022 T., 2021/11-938 E., 2022/401 K.; Yargıtay 6. HD, 13.01.2025 T., 2024/3534 E., 2025/15 K.

[3] Anayasa Mahkemesi'nin 08.07.2025 tarihli ve 2024-41763 başvuru numaralı kararı (AYM, Caner Şafak [GK], 08.07.2025 T., B. No: 2024/41763.)

[4] **Soyut ispat yönteminin kabul edildiği kararlara örnek olarak bkz.** Yargıtay 6. HD, 13.01.2025 T., 2024/3534 E., 2025/15 K.; Yargıtay 6. HD, 18.05.2026 T., 2026/172 E., 2026/2155 K.; Yargıtay 6. HD, 01.07.2026 T., 2025/2406 E., 2026/2915 K. **Somut ispatın arandığı kararlara örnek olarak bkz.** Yargıtay 5. HD, 22.01.2026 T., 2025/17014 E., 2026/1019 K.; Yargıtay 9. HD, 07.10.2025 T., 2025/6203 E., 2025/7500 K.; Yargıtay 3. HD, 24.04.2025 T., 2024/3150 E., 2025/2368 K.; Yargıtay 10. HD, 07.05.2025 T., 2024/15833 E., 2025/7573 K.

II. MUNZAM ZARARIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Munzam zarar, hukuk literatürümüze yerleşmiş bir kavram olsa da TBK'da munzam zarar kavramı yerine "aşkın zarar" terimi tercih edilmiştir.

TBK m. 122'nin kenar başlığı ***"Aşkın zarar"*** olup madde hükmü aşağıdaki gibidir:
*"**(1)** Alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğramış olursa, borçlu kendisinin hiçbir kusuru bulunmadığını ispat etmedikçe, bu zararı da gidermekle yükümlüdür.*
***(2)** Temerrüt faizini aşan zarar miktarı görülmekte olan davada belirlenebiliyorsa, davacının istemi üzerine hâkim, esas hakkında karar verirken bu zararın miktarına da hükmeder."*

Maddi zarar kişinin malvarlığında meydana gelen eksilmeyi, diğer bir ifadeyle, zarar verici olay sonrasında malvarlığının mevcut durumu ile söz konusu olay gerçekleşmemiş olsaydı bulunacağı varsayımsal durum arasındaki farkı ifade etmektedir. Bu çerçevede munzam zarar, niteliği itibarıyla bir maddi zarar türü olup gerek doktrinde[5] gerekse Yargıtay[6] içtihatlarında müspet (olumlu) zarar kapsamında değerlendirilmektedir.

Temerrüt faizi bakımından alacaklının zarara uğradığını veya borçlunun kusurlu olduğunu ayrıca ispatlaması aranmamakta iken aşkın zararın talep ve tazmin edilmesi bakımından; **(i)** bir para borcunda borçlunun temerrüde düşmüş olması, **(ii)** alacaklının temerrüt faiziyle karşılanamayan bir zarara uğraması, **(iii)** borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması ve **(iv)** temerrüt ile meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması aranmaktadır.

[5] Akçaal, M., "Güncel İçtihatlar Işığında Munzam Zarar", Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 2, 2022, s. 1076 (PDF s. 8) https://doi.org/10.52273/sduhfd..1218585; Uyaroğlu, Merve, Türk Hukukunda Aşkın Zarar Uygulamaları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2024, s. 9; Ayrancı, Hasan, Türk Borçlar Hukukunda Munzam Zarar (BK m. 105), 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006, s. 116; Tekinay, Selahattin Sulhi / Akman, Sermet / Burcuoğlu, Haluk / Altop, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 941; Bilgen, Mahmut, İlmi ve Kazai İçtihatlar Işığında Faiz Hukuku ve Munzam Zarar (İlgili Mevzuat ile Birlikte), Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2001, s. 294; Balis, Georges, "Para Borçlarının Ödenmesindeki Gecikmeden Doğan Zarar ve Ziyan", çev. Akar Öçal, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, S. 1, 1965, s. 168.
[6] Yargıtay 13. HD, 13.02.1997 T., 1996/9985 E., 1997/810 K.; Yargıtay 6. HD, 13.01.2025 T., 2024/3534 E., 2025/15 K.; Yargıtay 6. HD, 23.09.2025 T., 2025/544 E., 2025/3055 K.

Munzam zararın hukuki niteliğinin bir diğer önemli özelliği, asıl alacak ve temerrüt faizinden bağımsız bir tazminat alacağı oluşturmasıdır. Bu nedenle asıl alacak ve temerrüt faizi ile birlikte talep edilmemiş olsa dahi munzam zarar için zamanaşımı süresi içerisinde ayrıca talepte bulunulabilecektir. Nitekim bu husus Yargıtay 15. Hukuk Dairesi'nin 28.11.2018 tarihli, 2018/3499 E. ve 2018/4739 K. sayılı kararında aynen aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

*"...**munzam zarar borcunun hukuki sebebi, asıl alacağın temerrüde uğraması ile oluşan hukuki aykırılıktır. O nedenle, borçlunun munzam zararı tazmin yükümlülüğü (BK 105), asıl borç ve temerrüt faizi yükümlülüğünden tamamen farklı, temerrüt ile oluşmaya başlayan asıl borcun ifasına kadar zaman içinde artarak devam eden, asıl borçtan tamamen bağımsız yeni bir borçtur.** Munzam zarar bu hukuki niteliği ve karakteri itibariyla, asıl alacak ve faizleri yönünden icra takibinde bulunulması veya dava açılmasıyla sonuç ermeyeceği gibi, icra takibi veya dava açılması sırasında asıl alacak ve temerrüt faizi yanında talep edilmemiş olması halinde dahi (BK'nın 105/2) takip veya davanın konusuna dahil bir borç olarak da kabul edilemez. Hâl böyle olunca, asıl alacağın faizi ile birlikte tahsiline yönelik icra takibinde veya davada munzam zarar hakkının saklı tutulduğunu gösteren bir ihtirazî kayıt dermeyanına da gerek bulunmamaktadır. Ayrı bir dava ile on yıllık zaman aşamı süresi içerisinde her zaman istenmesi mümkündür..."*

Bu nedenle, şartları mevcutsa asıl alacak ve temerrüt faizi tahsil edilmiş olsa dahi munzam zararın ayrı bir dava ile talep edilmesi mümkündür.

III. MUNZAM ZARARIN İSPATINDA İKİ TEMEL YAKLAŞIM: SOMUT VE SOYUT İSPAT

Munzam zararda en önemli sorun, zararın varlığının ve miktarının nasıl ispat edileceği meselesidir. Mahkemeler tarafından bu konuda iki temel yaklaşım geliştirilmiştir.

A. Geleneksel Yaklaşım: Zararın İspatında Somut İspatın Aranması

Somut ispat yaklaşımına göre alacaklının yalnızca enflasyon, döviz kurlarındaki artış veya paranın satın alma gücündeki azalmaya dayanması, munzam zararın varlığını ispatlamak için yeterli değildir.

Bu görüş uyarınca alacaklı, para borcunun geç ifası nedeniyle kendi malvarlığında meydana gelen zararı somut vakıalar ve delillerle ortaya koymalıdır. Örneğin[7] alacağını zamanında tahsil edememesi nedeniyle yüksek faizle kredi kullanmak zorunda kalması, üçüncü kişilere karşı ödeme yükümlülüklerini yerine getiremediği için ilave finansman maliyetlerine katlanması veya döviz cinsinden borcunu artan kur üzerinden ödemesi, uygun illiyet bağının kurulması şartıyla munzam zararın ispatında dikkate alınabilecek olgulardır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Dairelerinin büyük çoğunluğu da uzun yıllar boyunca ağırlıklı olarak munzam zararın, alacaklı tarafından somut vakıa ve delillerle ispatlanması gerektiği yaklaşımını benimsemiştir. Nitekim bu husus Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 09.12.2021 tarihli, 2017/2800 E. ve 2021/1629 K. sayılı kararında aynen;

"...Kısacası, munzam zarar davasında davacı, zararın varlığını ve miktarını; davalı ise, borcun geç ödenmesinde kusurunun olmadığını kanıtlayacaktır.
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 19.06.1996 gün ve 1996/5-144 esas 1996/503 karar sayılı kararında da değinildiği üzere; *bu konuda kanıtlanması gereken, belli paranın (somut olayda kamulaştırma bedelinin) gününde ödenmemesinden doğan zarardır.* ***Açıkçası alacaklı, borcun kendisine geç ödenmesi yüzünden uğradığı zararın ne olduğunu ve miktarını kanıtlamak durumundadır. Doğaldır ki bu zarar paranın zamanında ödenmemesinden dolayı mahrum kalınan olası (muhtemel) kar ya da varsayılan (farzedilen) gelir değildir. Bu zarar davacının öz varlığından, ekonomik ve sosyal faaliyetlerinden, toplum içindeki statüsünden, başına gelen olaylardan kaynaklanan somut olgular nedeniyle uğramış olduğu zarardır.*** *Hal böyle olunca davada istenen zararı doğuran somut olayın ve bu nedenle uğranılan zararın kanıtlanması gerektiği duraksama yaratmayacak denli açık bir olgudur.*

[7] Yargıtay HGK, 09.12.2021 T., 2017/2800 E., 2021/1629 K. sayılı kararında değinilen örneklerdir.

Munzam zararın tazmini konusuyla ilgili olup Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Dairemizin 22.03.1994 gün ve 1994/2060-3571 sayılı kararı ve bunu izleyen kararlarında belirtildiği gibi; ***alacaklı, uğradığı zararın kendisine ödenen temerrüt faizinden fazla olduğunu somut olgulara dayanarak inanılır, kesin ve net bir biçimde kanıtlamak zorundadır. Genel ve soyut nitelikteki enflasyonun ya da bankalarda mevduat için ödenen faizin temerrüt faizinden yüksek oranda olması, munzam zararın gerçekleştiği ve kanıtlandığı anlamına gelmez.*** *Burada davacının kanıtlaması gereken husus, enflasyon ve mevduat faizinin yüksekliği gibi genel olgular değil, şahsen ve somut olarak geç ödemeden dolayı zarar gördüğü keyfiyetidir…"*

şeklinde ifade edilmiş olup enflasyon ve yüksek faiz gibi genel ekonomik olguların tek başına munzam zararın ispatı bakımından yeterli olmadığı ve bu yaklaşımın uzun yıllardır Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Daireleri tarafından sürdürüldüğü belirtilmiştir.

Benzer şekilde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 29.03.2022 tarihli, 2021/938 E. ve 2022/401 K. sayılı kararında;

*"…****Aşkın (munzam) zararın talebinde varlığı iddia olunan zararın, yine alacaklı tarafından yasal ispat vasıtalarıyla somut, inanılır ve açık bir biçimde ispatlaması gerekir. Başka bir anlatımla alacaklı tarafça aşkın (munzam) zarar olgusu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 194. maddesi gereğince ispata elverişli şekilde somutlaştırılarak ileri sürülen iddianın ispatı için gerekli tüm deliller somut olarak ortaya konulmalıdır. Bu itibarla salt ülkenin ve piyasanın içinde bulunduğu ekonomik olumsuzluklardan olan enflasyon, yüksek faiz, para değerindeki düşüş gibi olgulara dayalı olarak ileri sürülen aşkın (munzam) zarar talebi, alacaklının bu sebeple zarara uğradığını açık ve somut bir biçimde iddia ve ispat etmediği müddetçe, TBK'nın 122. maddesi kapsamında aşkın (munzam) zararın kanıtı olarak ileri sürülemez ve anılan şartlar sebebiyle ortaya çıkan olumsuzluklar alacaklı zararı olarak kabul edilemez. (…)***

Uğranıldığı iddia olunan zararın, yetkili merciin belirlediğinden fazla ve bu nedenle TBK'nın 122. maddesine dayanılarak aşkın (munzam) zarar istenilmesi hâlinde ise artık açılmış olan davaya özgü somut vakıalara dayanılması gerekir. Bunlar da yasal, elverişli ve

geçerli delillerle, geçerli ispat kuralları dairesinde kanıtlanmalıdır. Burada kanıtlanacak olgular geç ödeme ile davacının maruz kaldığı zararı doğuran vakıalar ve bu vakıalar nedeniyle uğranılan fiili zarardır*...”*

denilerek alacaklının zararını, ekonomik koşullardaki olumsuzlukların dışında, kendi durumuna özgü somut vakıalarla ispatlaması gerektiği vurgulanmıştır.

Anılan karar, munzam zarar bakımından soyut ekonomik verilerin yeterli görülmemesi ve alacaklının şahsen uğradığı zararın somut olarak ispatının aranması yönündeki yaklaşımın önemli örneklerinden biridir.

B. Ekonomik Olumsuzlukların, Yüksek Enflasyonun ve Döviz Kurlarında Artışın Yaşandığı Dönemlerde Soyut İspatın Yeterli Görülmesi

Soyut ispat yaklaşımında ise, ispat yükünün değerlendirilmesinde yalnızca somut deliller değil, hayatın olağan akışından ve genel yaşam deneyimlerinden kaynaklanan fiilî karineler ile herkesçe bilinen vakıalar da dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede, Türk Medeni Kanunu'nun 6. maddesinde düzenlenen genel ispat yükü kuralı uygulanırken söz konusu olgu ve karinelerin alacaklı lehine değerlendirilmesinin mümkün olduğu ve özellikle yüksek enflasyonun hâkim olduğu ekonomik koşullarda, makul bir bireyin parasının satın alma gücünü korumak ve ekonomik kayba uğramamak amacıyla birikimlerini vadeli mevduat, altın, döviz veya devlet tahvili gibi yatırım araçlarında değerlendirmesi, hayatın olağan akışına ve genel yaşam deneyimlerine uygun bir davranış olduğu kabul edilmektedir[8].

Zira enflasyonist bir ortamda bireylerin paralarını herhangi bir getiri elde etmeksizin atıl durumda tutmak yerine, değer kaybını önleyecek veya gelir sağlayacak yatırım araçlarına yönelmeleri ekonomik hayatın olağan bir gereğidir. Bu nedenle, alacaklının zamanında tahsil edemediği parasını, elinde bulundurması hâlinde ekonomik değerini koruyacak biçimde değerlendireceği yönündeki kabul, hayatın olağan akışından kaynaklanan bir fiilî karine olarak

[8] Yargıtay 6. HD, 13.01.2025 T., 2024/3534 E., 2025/15 K.

Büyükdere Cd. Bahar Sk. River Plaza No:13/22 Özdilek Center Levent/İSTANBUL
Tel: 0212 270 00 04 - Fax: 0212 278 00 44 - E-mail: info@lexist.com.tr www.lexist.com.tr

ele alınabilir. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 187/2. maddesi uyarınca herkesçe bilinen vakıalar çekişmeli sayılmamakta ve bunların ayrıca ispatı gerekmemektedir. Dolayısıyla yüksek enflasyonun ekonomik etkileri ve bireylerin birikimlerinin değerini korumaya yönelik olağan davranışları, soyut ispat yaklaşımı kapsamında alacaklı lehine değerlendirilmesi gereken olgular arasında yer almaktadır[9].

Bu görüşe göre, makul bir kişinin elindeki parayı ekonomik değerini koruyacak yatırım araçlarında değerlendirmesi hayatın olağan akışına uygundur. Dolayısıyla alacaklının parasını zamanında tahsil edememesi nedeniyle değer kaybına uğradığı, belirli ekonomik göstergelerden hareketle değerlendirilebilmektedir.

Yargıtay'ın bazı dairelerinin içtihatlarında, son yıllarda yüksek enflasyonun hâkim olduğu dönemlerde munzam zararın ispatı bakımından daha esnek bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Özellikle, eser sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklara bakmakla görevli Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, munzam zararın ispatında, soyut ispat yöntemini benimsemesiyle öne çıkmaktadır[10].

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin, 14.11.2024 tarihli ve 2023/1766 E., 2024/4097 K. sayılı kararında;

"...MUNZAM ZARARIN İSPATI:
Munzam zararın hesaplanmasında somut ve soyut yöntemler dikkate alınır.
***Somut yöntemde;** davacı alacaklının munzam zarar kaleminin oluştuğunu somut bir biçimde ispatlaması gerekir. Örneğin borcunu zamanında tahsil edememesi nedeniyle kredi borçlanması yaptığını veya 3. kişilere borcunu zamanında ödeyememesi nedeniyle temerrüt faizi ödediğini, cezai şart gibi ödemelerde bulunduğunu, yine dövizle yapmış olduğu borçlanmadan dolayı*

[9] Soyut ispat yönteminde, somut ispat yönteminden farklı olarak, devlet tarafından açıklanan resmî istatistikler ile finans ve ticaret kuruluşlarınca hazırlanan ekonomik verilerden yararlanılarak aşkın zararın ispatı mümkün görülmektedir. Bu yöntem, ekonomik göstergelerden ve fiilî karinelerden yararlanılması suretiyle alacaklıya ispat kolaylığı sağlamaktadır. Bkz. Uyaroğlu, *Türk Hukukunda Aşkın Zarar Uygulamaları*, s. 49-51.
[10] Yargıtay 6. HD, 14.11.2024 T., 2023/1766 E., 2024/4097 K.; Yargıtay 6. HD, 13.11.2025 T., 2024/3553 E., 2025/3873 K.; Yargıtay 6. HD, 18.05.2026 T., 2026/172 E., 2026/2155 K.; Yargıtay 6. HD, 01.07.2026 T., 2025/2406 E., 2026/2915 K.

borcunu zamanında ödeyememiş olması nedeniyle kur farkından kaynaklanan zararı olduğunu, ödemekle yükümlü olduğu vergi, sosyal sigorta prim ödemeleri gibi ödemeleri zamanında ifa edememesi nedeniyle gecikme faizi ödemek zorunda kaldığını iddia ederek bu zararını ispatlayabilir.

Soyut yöntemde; *yaşayan hayatın gerçekleri ve deneyimlerinin zorunlu kıldığı herkesçe bilinen normal durumlar ile fiili karineler başka bir deyişle Türk Medeni Kanunu'nun 6. maddesinde belirtilen genel kuralın istisnaları şeklinde ispat yükünü ortadan kaldıran olgular, ispat hukuku açısından alacaklı lehine değerlendirilir.* ***Ülkemizde seyreden hiper enflasyon nedeniyle bireyin parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için çaba ve girişimlerde bulunmak, örneğin en azından vadeli mevduat, altın, devlet tahvili, döviz gibi yatırımlarda değerlendirmesi olayların normal akışına, hayat tecrübesine uygun bir karine olarak kabul edilmesi zorunludur. Enflasyonist ortamda yaşayan normal makul bir insanın parasını atıl bir biçimde tutmayacağı, gelir getirecek bir yatırıma yatıracağı bilinen bir gerçektir. 818 sayılı Borçlar Kanun'un 232 (TBK 187, madde de belirtildiği üzere herkesçe bilinen vakıalarla ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz).*** *Yasal deyimle bu maruf ve meşhur vakıaların ispatına gerek yoktur.*

Yüksek Enflasyon Dönemlerinde;

Sürekli ve yüksek enflasyonun görüldüğü ülke ekonomilerinde para borcunun zamanında ödenmemesi halinde alacaklının borçluyu temerrüde düşürmesi, borcun ifasının uzun süre alması nedeniyle alacaklı her zaman zarara uğrar. Bu zararın bazı ispat kolaylıkları ile de olsa ispat edilmesi gerekir. Paranın değer kaybetmesi alacaklının mal varlığında bir eksilmeye yol açması halinde alacaklının zararının bulunduğu kabul edilmelidir.

Normal Enflasyon Döneminde;

Normal enflasyon dönemlerinde temerrütten sonra ifa anına kadar paranın değer kaybetmesi kural olarak zararın varlığını göstermez. Enflasyon ülke ekonomisinde süreklilik ve yükseklik arz etmiyorsa bu durumda alacaklının somut olaylarla zararını ispatlaması gerekir.

20.10.1989 gün ve 1988/4 esas 1989/3 karar sayılı İçtihatı Birleştirme Büyük Genel Kurulu kararında "para her zaman kullanılması mümkün ve temettü meta olduğundan geç ödenmesi halinde zararın varlığı kesindir." denilerek para borcunu ödemekte geciken borçlunun bu eyleminden dolayı alacaklının zararının doğacağı kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru sonucunda vermiş olduğu, 21.12.2017 gün ve 2014/2267 sayılı başvuru no.lu kararına *konu uyuşmazlıkta, başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamındaki alacağının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödendiği anlaşıldığından başvurucuya şahsi ve olağan dışı bir külfet yüklendiği, bu tespite rağmen derece mahkemelerinin başvurucunun zarara uğradığını ayrıca ispatlaması gerektiği yönündeki katı yorumu nedeniyle somut olay bakımından kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine değerlendirilip mülkiyet hakkının ihlâl edildiğine ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiş olması karşısında, hak ihlâline neden olmamak düşüncesiyle munzam zararın somut delillerle kanıtlanması gerektiği uygulamasından vazgeçilmiş, gelişen ekonomik koşullar, mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki adil dengenin korunması Anayasa Mahkemesi'nin ihlâl kararlarının bağlayıcılığı gözönünde tutularak enflasyon ve buna bağlı olarak döviz kurları, mevduat faizleri, devlet tahvilleri ve diğer yatırım araçlarının faiz oranları ile birlikte getirilerinin temerrüt faizden fazla olması halinde munzam zararın varlığının karine olarak kabul edilmesi gerektiği benimsenmiştir.*

Yine Anayasa Mahkemesi'nin 2017 24810 başvuru numaralı 27.11. 2019 tarihli kararında da aynı ilkelere temas edilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 57031/12 başvuru no.lu Suna Denizci/Türkiye hakkında verilen kararda *da munzam zararın talep edilebileceği belirtilmiştir.*

Yukarıda belirtilen kararlar uyarınca kişinin mal varlığında meydana gelen azalmanın mülkiyet hakkının ihlâli niteliğinde olduğu munzam zarar ispatı konusunda katı ispat kurallarına bağlı kalındığında ihlâl kararları verildiği ve tazminata hükmedildiği yine yüksek enflasyonist dönemlerde borçlunun borcunu ödemeyerek düşük temerrüt faizinden yararlanarak haksız kazanç elde ettiği ve borçlunun borcunu ödememesi, direngen durumda olması nedeniyle mahkemelerdeki dava sayısının hızla arttığı görülmektedir. Bu nedenle yüksek enflasyonist dönemde soyut yöntemin dikkate alınması tüm bu sakıncaları ortadan kaldıracak, adaletin gerçekleşmesini sağlayacaktır. Her somut olayın özelliği de dikkate alınarak bulunulacak zarar miktarının TBK'nun 50 ve 51. maddeleri (mülga BK'nın 42 ve 43 md) kapsamında değerlendirilerek belirlenmesi gerekir.

Munzam zararın hesap yönteminde dikkate alınacak ekonomik veriler;

1 . Her yıl itibariyle gerçekleşen TEFE- TÜFE, oranı

Büyükdere Cd. Bahar Sk. River Plaza No:13/22 Özdilek Center Levent/İSTANBUL
Tel: 0212 270 00 04 - Fax: 0212 278 00 44 - E-mail: info@lexist.com.tr www.lexist.com.tr

2. Bankaların 3 aylık ortalama vadeli mevduat faiz oranları,

3. Devlet tahvillerine verilen faiz oranları

4. Döviz kurlarındaki Amerikan Doları ve Euro değişim oranları

5. Asgari ücret artışı

6. Altın fiyatlarındaki artış

Sepetteki bu verilerin ortalamasının mahkemece zararın hesaplanmasında dikkate alınması gerekir.

(…)

Temerrüt tarihi olan 2008 yılından 2021 yılına kadar ülkemizdeki enflasyon oranları, yabancı paranın değer artışı, altın fiyatlarının artışı, vadeli mevduat faiz oranları, devlet tahviline verilen faiz oranı, asgari ücret artışı gibi ekonomik göstergeler yine o dönem içerisindeki yasal faiz oranları dikkate alındığında, davacı alacaklının parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için bir çabada bulunmasının hayatın olağan akışına da uygun olduğu, en azından paranın değer kaybını önlemek için döviz, altın, vadeli mevduat hesabı, devlet tahvili gibi yatırımlara yönelmesinin doğal olduğu kanaatine varılmakla, davacı alacaklının temerrüt faiz oranı üzerinde aşkın zararı (munzam) oluştuğunun kabulü gerekir.

Mahkemece alınan bilirkişi raporunda da yukarıda belirtilen ekonomik unsurlar dikkate alınarak oluşturulan sepet hesabına göre davacı alacaklının temerrüt faizini aşan bir zarara uğradığı tespit edilmiş olup, bu zarar miktarından da davacı tarafından tahsil edilen temerrüt faiz miktarı çıkartıldığında, davacının munzam zarar miktarı bulunmuş olup mahkemece bilirkişi raporunda belirtilen zarar miktarı dikkate alınarak ***davacı alacaklının aşkın zararının (Munzam) tahsiline karar verilmesi gerekirken, davacının somut olarak zararını ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir…"***

denilerek yüksek enflasyon dönemlerinde kişinin parasını değer kaybından koruyacak yatırım araçlarına yönlendirmesinin hayatın olağan akışına uygun olduğunu değerlendirilmiş ve zararın somut biçimde ispatlanamadığı gerekçesiyle verilen ret kararını bozmuştur.

Anılan kararda da ifade edildiği üzere sepet hesabı ile temerrüt faiziyle karşılanmayan ve munzam zarar kapsamında tazmini mümkün olan zarar miktarına ulaşılmaktadır[11].

IV. ANAYASA MAHKEMESİ'NİN KONUYA YAKLAŞIMI

Munzam zararın varlığı ve ispatına ilişkin tartışmalar Yargıtay içtihatlarıyla sınırlı kalmamış; para alacaklarının geç ödenmesi nedeniyle enflasyon karşısında uğradığı değer kaybının yeterince giderilemediği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine de çok sayıda bireysel başvuru yapılmıştır.

A. 2017 Tarihli ANO İnşaat Kararı

Anayasa Mahkemesi'nin 21.12.2017 tarihli ve 2014/2267 başvuru numaralı *ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.* kararı, munzam zararın ispatına ilişkin Yargıtay içtihatlarında benimsenen farklı yaklaşımların anayasal güvenceler çerçevesinde değerlendirilmesi bakımından önemli bir dönüm noktasıdır.

Karara konu uyuşmazlıkta, başvurucu şirket ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü arasında akdedilen baraj inşaatı sözleşmesinden kaynaklanan alacak, uzun süren yargılama sonucunda faiziyle birlikte ödenmiştir. Ancak başvurucu, ödeme tarihine kadar geçen sürede yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle alacağının önemli ölçüde değer kaybına uğradığını ileri sürerek munzam zararının tazminini talep etmiştir. Derece mahkemeleri ise genel ekonomik koşulların tek başına munzam zararın varlığını kanıtlamaya yeterli olmadığı, başvurucunun uğradığı zararı kendisine özgü somut vakıalar ve delillerle ispatlaması gerektiği gerekçesiyle davayı reddetmiştir[12].

Anayasa Mahkemesi, incelemesinde öncelikle mahkeme kararıyla hüküm altına alınmış ve icra edilebilir nitelik kazanmış alacakların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan

[11] Yargıtay 6. HD, 01.07.2026 T., 2025/2406 E., 2026/2915 K.; Yargıtay 6. HD, 14.11.2024 T., 2023/1766 E., 2024/4097 K.; Yargıtay 11. HD, 29.04.2019 T., 2018/1512 E., 2019/3201 K.
[12] AYM, *ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.* [GK], B. No: 2014/2267, 21.12.2017, §§ 10-29, 74-79.

mülkiyet hakkı kapsamında bulunduğunu belirtmiştir. Mahkeme, para alacağının yalnızca nominal tutarının ödenmesinin mülkiyet hakkının korunması bakımından her durumda yeterli olmadığını; özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde alacağın geç ödenmesi nedeniyle satın alma gücünde meydana gelen önemli ölçüdeki azalmanın da dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır[13].

Kararın munzam zararın ispatı bakımından önem taşıyan yönlerinden biri, Anayasa Mahkemesi'nin Yargıtay içtihatlarında bu konuda iki farklı yaklaşımın bulunduğunu açıkça tespit etmiş olmasıdır.

Nitekim kararın 63. Paragrafında aynen;

"Ancak Bakanlığın da belirttiği üzere ***munzam zarara ilişkin olarak Yargıtayın birbirinden farklı iki uygulamasının mevcut olduğu görülmektedir. Yargıtayın kimi kararlarında 6098 sayılı Kanun'un 122. Maddesi (818 sayılı mülga Kanun'un 105. maddesi) gereğince, para borcunun geç ödenmesinden dolayı alacaklının temerrüde uğrayan alacağın ödenmemesi sebebiyle temerrüt faizini aşan zararı bulunduğunu somut delillerle kanıtlaması gerektiği kabul edilmiştir.*** *Bu kararlara göre yüksek enflasyon, döviz kurundaki artış, piyasadaki faiz oranlarının yüksek oluşu alacaklıyı munzam zararın gerçekleştiğini ispat yükünden kurtarmaz (bkz. §§ 35, 36).* ***İkinci görüş doğrultusundaki Yargıtay uygulamalarına göre ise munzam zarardan kaynaklanan tazminat borcunun doğması için aranan kusur, borçlunun temerrüde düşmesindeki kusurudur. Zararın doğmasına yol açan bir kusur ilişkisi aranmaz ve tartışılmaz. Bu kararlara göre enflasyonist ortamda bireyin parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için bir çaba ve girişimde bulunması, en azından vadeli mevduat veya kurları devamlı yükselen döviz yatırımlarında değerlendirilmesi olayların normal akışına ve hayat tecrübelerine uygun düşen bir karine olarak kabul edilmelidir.*** *Bu karinenin aksini yani kusursuzluğunu ve sorumsuzluğunu kanıtlama ödevinin borçluya düştüğü kabul edilmiştir (bkz. §§ 37, 38)."*

[13] AYM, *ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.*, §§ 51-55, 69-73.

İfadelerine yer verilerek Yargıtay'ın bazı kararlarında alacaklının temerrüt faizini aşan zararını kendisine özgü somut delillerle kanıtlamasının arandığı; buna karşılık diğer bazı kararlarında yüksek enflasyon ortamında makul bir kişinin parasını değer kaybından koruyacak şekilde değerlendirmesinin hayatın olağan akışına uygun bir fiilî karine olarak kabul edildiği ifade edilmiştir[14].

Anayasa Mahkemesi, bu derece belirgin bir değer kaybının söz konusu olduğu durumda başvurucunun ayrıca kişisel ve somut bir zararını ispat etmesinin aranmasını ölçülülük ilkesi bakımından değerlendirmiş, kararının 81. Paragrafında;

"Sonuç olarak ***başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamındaki alacağının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödendiği anlaşıldığından başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklendiği kanaatine varılmıştır. Bu tespite rağmen derece mahkemelerinin başvurucunun zarara uğradığını ayrıca ispatlaması gerektiği yönündeki katı yorumu nedeniyle*** *somut olay bakımından* ***kamunun yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu değerlendirilmiştir****."*

Şeklinde yapılan tespit ile derece mahkemelerinin munzam zararın ispatına ilişkin katı yorumu nedeniyle başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklendiğini ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğunu belirtmiştir. Bu gerekçeyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ve ihlalin sonuçlarının giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiştir[15].

Söz konusu karar, yüksek enflasyon nedeniyle alacağın ekonomik değerinde meydana gelen kaybın, munzam zararın ispatı bakımından bütünüyle göz ardı edilemeyeceğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte kararın, her munzam zarar talebinde soyut ispat yönteminin zorunlu olarak uygulanması gerektiği yönünde genel ve kesin bir kural koyduğu söylenemez.

[14] AYM, *ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.*, §§ 63-65.

[15] AYM, *ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.*, §§ 79-82, 93.

Anayasa Mahkemesi'nin esas itibarıyla karşı çıktığı husus, alacağın önemli ölçüde değer kaybettiğinin tespit edilmesine rağmen, zararın ayrıca somut vakıalarla ispatlanmasına ilişkin katı yorum nedeniyle alacaklının hukuki korumadan yararlanamamasıdır.

Yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi'nin 2017 tarihli kararının Yargıtay içtihatları üzerindeki etkisi ise ayrıca değinilmesi gereken bir husustur. Nitekim başta Yargıtay 6. Hukuk Dairesi olmak üzere bazı daireler[16] tarafından verilen birçok kararda Anayasa Mahkemesi'nin 2017 tarihli kararına açıkça atıfta bulunulmuş; mülkiyet hakkının korunması ve anayasal ihlal kararlarının bağlayıcılığını dikkate alarak munzam zararın ispatında geleneksel somut ispat yaklaşımından ayrıldığını ifade etmiştir. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, yüksek enflasyon dönemlerinde ekonomik göstergelerden hareketle oluşturulacak fiilî karinelerin alacaklı lehine değerlendirilmesini ve zararın soyut yöntemle hesaplanabilmesini mümkün görmüştür[17].

Buna karşılık Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 29.03.2022 tarihli ve 2021/11-938 E., 2022/401 K. sayılı kararında, munzam zararın genel ekonomik olumsuzluklardan bağımsız olarak alacaklının kendi durumuna özgü somut vakıalarla ispatlanması gerektiği yönündeki yaklaşım sürdürülmüştür. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi'nin 2017 yılında ortaya koyduğu anayasal ilkeler, bazı Yargıtay dairelerince ispat kurallarının yeniden değerlendirilmesine dayanak oluşturmuşsa da Yargıtay içtihatlarında yeknesak bir uygulamanın benimsenmesini sağlayamamıştır[18].

Esasen bu durum, munzam zararın ispatına ilişkin tartışmanın 2017 tarihli ihlal kararıyla sona ermediğini; aksine, alacakların enflasyon karşısında uğradığı değer kaybının mevcut hukuk düzeni içerisinde hangi ölçütlerle giderilebileceği sorununun devam ettiğini göstermektedir.

B. 2025 Tarihli Caner Şafak Pilot Kararı: Kanuni Düzenleme İhtiyacı

[16] Anayasa Mahkemesinin 2017 tarihli ANO İnşaat kararına atıfla somut ispat yaklaşımından ayrılan Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 15. HD, 28.11.2018 T., 2018/3499 E., 2018/4739 K. Aynı doğrultuda değerlendirmeler içeren karşı oy gerekçesi için ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD, 24.06.2024 T., 2023/1730 E., 2024/5132 K. (karşı oy).
[17] Yargıtay 6. HD, 14.11.2024 T., 2023/1766 E., 2024/4097 K.; Yargıtay 6. HD, 13.01.2025 T., 2024/3534 E., 2025/15 K.; Yargıtay 6. HD, 13.11.2025 T., 2024/3553 E., 2025/3873 K.; Yargıtay 6. HD, 18.05.2026 T., 2026/172 E., 2026/2155 K.; Yargıtay 6. HD, 01.07.2026 T., 2025/2406 E., 2026/2915 K.
[18] Yargıtay HGK, 29.03.2022 T., 2021/11-938 E., 2022/401 K.; ayrıca bkz. AYM, Caner Şafak [GK], 08.07.2025 T., B. No: 2024/41763, §§ 23, 64.

Anayasa Mahkemesi'nin 08.07.2025 tarihli ve 2024/41763 başvuru numaralı *Caner Şafak* kararı, munzam zararın tazminine ilişkin tartışmayı yeni bir aşamaya taşımıştır. 29.09.2025 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan söz konusu kararda, özel hukuk kişileri arasındaki borç ilişkisinden doğan bir alacağın enflasyon karşısında değer kaybetmesine rağmen bu kaybın giderilememesi, mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmiştir.

Karara konu olayda başvurucu, özel bir banka aleyhine başlattığı icra takibi ve sonrasında açtığı itirazın iptali davası sonucunda asıl alacağını yıllık %9 temerrüt faiziyle birlikte tahsil etmiştir. Bununla birlikte yaklaşık on yıllık süreçte alacağının enflasyon karşısında değer kaybettiğini ileri sürerek TBK'nın 122. maddesi uyarınca munzam zararının tazminini talep etmiştir. Ancak açılan dava, genel ekonomik göstergelerin tek başına munzam zararın ispatı bakımından yeterli olmadığı ve başvurucunun kendi durumuna özgü somut zararını ortaya koyamadığı gerekçesiyle reddedilmiş ve karar Yargıtay tarafından da onanmıştır[19].

Anayasa Mahkemesi, bu kez meseleyi yalnızca belirli bir alacağın değer kaybına uğraması ve bunun mülkiyet hakkına etkisi yönünden değil, hukuk sisteminde söz konusu değer kaybını gidermeye elverişli ve etkili bir başvuru yolunun bulunup bulunmadığı yönünden değerlendirmiştir.

Anayasa Mahkemesi, öncelikle 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun kapsamında öngörülen faiz oranlarını incelemiştir. Mahkeme, kanuni faiz ve temerrüt faizine ilişkin düzenlemeler ile enflasyon oranları arasında doğrudan bir bağlantı kurulmadığını; dolayısıyla bu düzenlemelerin özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde para alacaklarının satın alma gücündeki kaybı gidermeye yeterli güvence sağlamadığını tespit etmiştir.

[19] AYM, *Caner Şafak*, §§ 7-14.

Ardından TBK'nın 122. maddesinde düzenlenen munzam zarar kurumunun, temerrüt faizini aşan ve enflasyon nedeniyle ortaya çıkan değer kayıplarını gidermeye elverişli bir hukuk yolu oluşturup oluşturmadığı değerlendirilmiştir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, kararının 64. Paragrafında *ANO İnşaat* kararı sonrasında da munzam zararın ispatı bakımından farklı yargısal yaklaşımların varlığını sürdürdüğünü açıkça tespit etmiştir. Mahkeme, 2022 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararıyla munzam zararın enflasyon olgusundan bağımsız, ayrı ve somut bir zararın karşılanmasına ilişkin bir hukuk yolu olarak değerlendirildiğini; bu karar sonrasında Yargıtay 6. Hukuk Dairesi dışındaki hukuk dairelerinin de somut ispatı arayan yaklaşım doğrultusunda karar verdiklerini belirtmiştir[20].

Anayasa Mahkemesi, bu içtihat farklılığının yarattığı sonuçları değerlendirerek TBK'nın 122. maddesinde düzenlenen munzam zarar davasının, alacakların enflasyon karşısında uğradığı değer kaybının tazmin edilmesini güvence altına alan etkili bir hukuk yolu niteliği kazanmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Nitekim kararın 65. paragrafında,

*"**Dolayısıyla 818 sayılı mülga Kanun'un 105. ve 6098 sayılı Kanun'un 122. maddeleri kapsamında munzam zarar davasının alacakların enflasyon karşısında uğradığı değer kaybının tazmin edilmesini güvence altına almadığı ve bu yöndeki içtihadın etkili bir hukuk yolunun bulunduğu yönünde gelişme göstermediği görülmüştür.** Bu nedenle **alacağın enflasyon nedeniyle uğradığı değer kaybının tazmin edilmesi açısından** 818 sayılı mülga Kanun'un 105. ve 6098 sayılı Kanun'un 122. maddeleri kapsamında munzam zarar davasının da teorik düzeyde başarı şansı sunma kapasitesinin bulunmadığı değerlendirilmiştir. **Sonuç olarak hukuk sisteminde** başvurucunun alacağının enflasyon karşısında uğradığı değer kaybının tazmin edilmesini sağlayacak **etkili bir hukuk yolunun bulunmadığı kanaatine varılmıştır**."*

[20] AYM, *Caner Şafak*, §§ 63-64.

İfadelerine yer verilmek suretiyle munzam zarar davasının enflasyon kaynaklı değer kaybının giderilmesi bakımından hukuk sistemimizde etkili bir hukuk yolu olmadığını değerlendirilmiştir. Aynı şekilde para alacaklarının enflasyon karşısında uğradığı değer kaybının etkili biçimde giderilmesinin sağlanamaması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir[21].

Kararın asıl önem taşıyan yönü ise Anayasa Mahkemesi'nin tespit ettiği ihlali münferit bir uyuşmazlıkla sınırlı görmeyerek yapısal bir sorun olarak nitelendirmesi ve pilot karar usulünü uygulamasıdır. Bu doğrultuda, alacakların enflasyon karşısında değer kaybına uğramasından doğan zararların giderilebilmesini sağlayacak etkili bir hukuk yolunun oluşturulması amacıyla kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine hükmedilmiştir. Ayrıca, aynı mahiyetteki bireysel başvuruların incelenmesinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren altı ay süreyle ertelenmesine karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesi, yapılacak düzenlemenin yalnızca gelecekte ortaya çıkacak uyuşmazlıklara değil, hâlihazırda bu nedenle hak ihlaline uğradığını ileri süren kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesine de imkân tanıması gerektiğini vurgulamıştır[22].

V. SONUÇ

Munzam (aşkın) zarar, borçlunun para borcunu zamanında ifa etmemesi nedeniyle alacaklının uğradığı ve temerrüt faiziyle karşılanamayan zararı ifade etmektedir. Uygulamada munzam zararın varlığının ve miktarının ispatı ile ilgili somut ve soyut ispat yaklaşımları olarak ifade edilebilecek çelişkili Yargıtay kararları olduğu görülmektedir.

Somut ispat yaklaşımına göre alacaklının yalnızca enflasyon, döviz kurlarındaki artış veya paranın satın alma gücündeki azalmaya dayanması, munzam zararın varlığını ispatlamak için yeterli değildir. Bu görüş uyarınca alacaklı, para borcunun geç ifası nedeniyle kendi

[21] AYM, *Caner Şafak*, §§ 59-66.
[22] AYM, *Caner Şafak*, §§ 72-83 ve hüküm bölümü.

malvarlığında meydana gelen zararı somut vakıalar ve delillerle ortaya koymalıdır. Yargıtay kararlarında uzun yıllar bu yaklaşım benimsenmiş olup, buna göre genel ve soyut nitelikteki enflasyonun ya da bankalarda mevduat için ödenen faizin temerrüt faizinden yüksek oranda olması, munzam zararın gerçekleştiği ve kanıtlandığı anlamına gelmez. Burada davacının kanıtlaması gereken husus, enflasyon ve mevduat faizinin yüksekliği gibi genel olgular değil, şahsen ve somut olarak geç ödemeden dolayı zarar gördüğü keyfiyetidir.

Soyut ispat yaklaşımında ise, ispat yükünün değerlendirilmesinde yalnızca somut deliller değil, hayatın olağan akışından ve genel yaşam deneyimlerinden kaynaklanan fiilî karineler ile herkesçe bilinen vakıalar da dikkate alınmaktadır. Özellikle son yıllarda Yargıtay 6. Hukuk Dairesi kararlarında bu yaklaşım öne çıkmaktadır. Buna göre, ülkemizde seyreden hiper enflasyon nedeniyle bireyin parasının değerini sabit tutmak ve kazanç sağlamak için çaba ve girişimlerde bulunmak, örneğin en azından vadeli mevduat, altın, devlet tahvili, döviz gibi yatırımlarda değerlendirmesi olayların normal akışına, hayat tecrübesine uygun bir karine olarak kabul edilmesi zorunludur. Enflasyonist ortamda yaşayan normal makul bir insanın parasını atıl bir biçimde tutmayacağı, gelir getirecek bir yatırıma yatıracağı bilinen bir gerçektir. 818 sayılı Borçlar Kanun'un 232 (TBK 187, madde de belirtildiği üzere herkesçe bilinen vakıalarla ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz). Yasal deyimle bu maruf ve meşhur vakıaların ispatına gerek yoktur.

Anayasa Mahkemesi de 2017 tarihli ANO İnşaat kararında, munzam zararın ispatına ilişkin katı yaklaşımın mülkiyet hakkı bakımından doğurabileceği ihlalleri ortaya koymuş ve bazı Yargıtay dairelerinin içtihatlarını değiştirmesine dayanak oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi'nin 2025 tarihli Caner Şafak pilot kararında ise Yargıtay kararlarında halen bu konuda çelişkili kararların bulunduğu, mevcut hukuki mekanizmaların alacakların enflasyon karşısında uğradığı değer kaybını etkili biçimde gidermeye elverişli olmadığı sonucuna ulaşılmış ve yapısal sorunun çözümü için kanuni düzenleme ihtiyacı vurgulanmış ve etkili bir hukuk yolunun oluşturulması amacıyla kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmiştir.

Lexist

Kurucu Ortak Avukat, Dr. Eyüp KUL **e.kul@lexist.com.tr**

Ortak Avukat, Neşem Nazlı AKSOY **n.aksoy@lexist.com.tr**

Yasal Stajyer, Onur KAHRAMAN **o.kahraman@lexist.com.tr**

KAYNAKÇA

AKÇAAL, Mehmet, "Güncel İçtihatlar Işığında Munzam Zarar", Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 2, 2022, s. 1069-1099. https://doi.org/10.52273/sduhfd..1218585
AYRANCI, Hasan, *Türk Borçlar Hukukunda Munzam Zarar (BK m. 105)*, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.
BALIS, Georges, "Para Borçlarının Ödenmesindeki Gecikmeden Doğan Zarar ve Ziyan", çev. Akar Öçal, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, C. 1, S. 1, 1965, s. 163-169.
BİLGEN, Mahmut, *İlmi ve Kazai İçtihatlar Işığında Faiz Hukuku ve Munzam Zarar (İlgili Mevzuat ile Birlikte)*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2001.
KESER, Yıldırım, "Aşkın Zararın İspatı", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 2, 2020, s. 484-495. https://doi.org/10.21492/inuhfd.732612
TEKİNAY, Selahattin Sulhi / AKMAN, Sermet / BURCUOĞLU, Haluk / ALTOP, Atilla, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993.
UYAROĞLU, Merve, *Türk Hukukunda Aşkın Zarar Uygulamaları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2024.

AYM, ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], 21.12.2017 T., B. No: 2014/2267.
AYM, Caner Şafak [GK], 08.07.2025 T., B. No: 2024/41763.

Yargıtay HGK, 09.12.2021 T., 2017/2800 E., 2021/1629 K.
Yargıtay HGK, 29.03.2022 T., 2021/11-938 E., 2022/401 K.
Yargıtay 3. HD, 24.04.2025 T., 2024/3150 E., 2025/2368 K.
Yargıtay 5. HD, 22.01.2026 T., 2025/17014 E., 2026/1019 K.
Yargıtay 6. HD, 14.11.2024 T., 2023/1766 E., 2024/4097 K.
Yargıtay 6. HD, 13.01.2025 T., 2024/3534 E., 2025/15 K.
Yargıtay 6. HD, 23.09.2025 T., 2025/544 E., 2025/3055 K.
Yargıtay 6. HD, 13.11.2025 T., 2024/3553 E., 2025/3873 K.
Yargıtay 6. HD, 18.05.2026 T., 2026/172 E., 2026/2155 K.
Yargıtay 6. HD, 01.07.2026 T., 2025/2406 E., 2026/2915 K.
Yargıtay 9. HD, 07.10.2025 T., 2025/6203 E., 2025/7500 K.
Yargıtay 10. HD, 07.05.2025 T., 2024/15833 E., 2025/7573 K.
Yargıtay 11. HD, 29.04.2019 T., 2018/1512 E., 2019/3201 K.
Yargıtay 11. HD, 24.06.2024 T., 2023/1730 E., 2024/5132 K. (Karşı oy).
Yargıtay 13. HD, 13.02.1997 T., 1996/9985 E., 1997/810 K.
Yargıtay 15. HD, 28.11.2018 T., 2018/3499 E., 2018/4739 K.